



mód szerint Pfiszterer János ur, a' hg több uradalminak igazgatója saját tetszése szerint választott személyek által intézte 's intézendő ezentul is, 's mivel Pfiszterer ur mint különben is tudományos magyar gazda 's jeles birkatenyésztő, mult évben bővebb tapasztalás végett fiaszul a' külföldön utazott, amál inkább remélhetni e' kelekező gyár díszlendését. 'S így Ehmáné e' czukorgyár körül az építő kéz, Pfiszterer uré pedig az intéző ész érdeme.

A' m. t. társaság, f. e. dec. 11én tartatott kisgyűlésében némelly belső dolgáival foglalkozott. Ugyanakkor I. Döbrentei Gábor r. t. mint a' régi magyar nyelvemlékek szerkesztője a' csornai convent, Soprony vármegye és kir. városnak általa ez ősszel megvizsgáltatott levéltáraikról jelentést tón és Soprony városa' részéről 46 darab levelet nyújtott be. II. Egy historiai 's egy a' tudománytár' számára beadott philologiai munkának bírálók rendelkeztek. III. Vass László t. t. legközelebbi utazása alkalmakor gyűjtött 66 uj pénzt, mellyek közt 3 darab arany, 's 50 darab erützt találtak, nemkülönben Buda és Pest tájleírását gr. Vasquez Károlytól küldötte be a' társaság' gyűjteményei' számára.

Változások a' cs. kir. hadseregnél: Koudelka József b. gyöngéledő egészsége miatt ismét szolgálatára saját kértére rendez nyugdíjjal szolgálaton kívül tétetik; Menges Károly b. altábornagy katonaparancsnok lett Laibachban; Hammerstein Vilmos b. nyugalmazott altábornagy mint lembergi osztálynok ismét szolgálatba lépett. Előléptettek vezérőrnagyokból altábornagyokká: Schön Mihály 's Clam-Martinitz Károly gr. ő cs. k. főls. tábornagy segéde 's a' statustanácsban hadosztályi előjáró, hivatala megtartása mellett; ezredesekből vezérőrnagyokká: Braszeur Sándor, a' mérnök-testnél, helybeli igazgatója a' mérnök-akademiának, hivatala megtartásával; Stolberg-Stolberg Erneszt gr., Minutillo b. 3 sz. vasas ezredből; 's Esch Ferencz b. 1 sz. császár-vasas ezr.; alezredesből ezredessé: Geyger Jakab, Wimpfen b. 13 sz. gyal. ezr. Kufsteinba várparancsnokká; őrnagyokból alezredesekké: Bordolo Abondi János, Máriássy b. 37 sz. gyal. ezr.; Kaczendörfer Gottfried, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr.; és Straszoldo Benedek gr., Wimpfen b. 13 sz. gy. ezr., gránát-osztályi parancsnok; mind az ezredben; kapitányokból őrnagyokká: Czernin Sándor, Wellington hg 42 sz. gy. ezr.; Formacher Antal, Máriássy b. 37 sz. gy. ezr.; Ott Kristóf, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr.; Rainprecht Aloiz székely huszár 11 sz. ezr., mind az ezredben; Wolf Károly, Palombini b. 36 sz. gy. ezr. Wellington hg. 42 sz. gy. ezredhez; 's Beller György a' hidász-osztálytúl a' sajkáshoz; Cordon Ferencz b. alezredes Mayer b. 45 sz. gy. ezr. Wimpfen b. 13 sz. gy. ezrednél tetteleg szolgálatba lépett, eddig fő hadi kormányzékai segéd levén Veronában; du Rieux Fülöp őrnagy Wellington 42 sz. gy. ezr., Rainer gránátosztály parancsnoka lett. Nyugalmaztattak: Haller György b. vezér-őrnagy, altábornagy ranggal; továbbá, következő alezredesek: Bongard Ferdinand, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr. ezredesi ranggal; Hirschmann Ferencz, Máriássy b. 37 sz. gy. ezr.; Mera-viglia Erneszt gr., Würtemberg király 6. sz. huszár ezr.; 's Guittner Venczel kufsteini várparancsnok; őrnagyokból ezek: Krausz Márton, székely 11 sz. husz. ezr., alezredesi ranggal; Balsami Ferencz, Wimpfen b. 13 sz. gy. ezr.; Jung Károly, Wellington 42 sz. gy. ezr.; Könczöll Ferencz, parancsnoka a' hágatási 's ménés-osztálynak Erdélyben; kapitányok: Weisz József, az innsbruki őrpattantyuskerületből, őrnagy ranggal 's nyugdíjjal; 's Viani Károly b., Hohenzollern hg 2 sz. könnyűlovás ezr. őrnagy ranggal. Trach Domokos b., nyugalmazott ezredes a' megürült Orszébet-Teréziai alapítványhelybe lépett. Külföldre 's azok elfogadhatására 's viselhetésire engedelmet kaptak következő vezérőrnagyok: hasszai 's rajnai Károly hg a' porosz kir. feketeser- rendet; 's Hauer Ferdinand Antal b. a' kir. würtembergi Frídríks-rendet.

A' nm. magyar kir. udv. kamra Oles Aloiz 's Mikecz Endre titoknokká nevezte által megürült két fogalmazóságra sipeki Balás Ágoston tiszt. fogalmazót 's Jálies Ferencz fogalmazó gyakornokot lépteté. kam. tud.

Schoepf dr. pesti orthopaedi intézete gyógyásikerét 1837 évre a' mai melléklet közli.

#### A U S Z T R I A.

Zenkovich Ferencz a' „Lodovico Arciducad' Austria“ gőzhajó kapitánya, Konstantinápolyból nov. 15rül következőt ír: Nov. 10. este 7 órakor vitorlázott el, Lodovico „Syrabul“ másnap reggeli 3 $\frac{1}{2}$  órakor a' scioi esatornába érkezék egyenköz vonalban a' Capo bianco hegyfokkal, midőn mintegy 4 olasz mérföldnyi távolságra a' tiszta holdvilágnál egy, délnyugotnak tartó, gőzöst vön észre, maga a' Lodovico éjszakkéletnek vitorlázván olly módon, hogy az észrevett gőzös neki éjkeletre jobbról maradt. A' békes tenger, a' teljes szélcsend, 's a' tisztán világló hold a' fődözetre család egy részét az útasoknak, hogy onnan a' mindinkább közelítő gőzöst szemlélhessék, de a' melly midőn a' Lodovicoval egyenköz vonalba jutott, megváltoztatá hirtelen irányzatát 's orrával annak közepe felé tartván sietve nyomult közelebb. Zenkovich figyelmét magára vonástüntint e' rendetlen kormányzás, kormányhoz kapott, 's a' hajót nyugotnak irányzá, hogy így az összeütközést elkerülhesse. Azonban a' gőzös, melly a' francia kormány „Dante“-jének ismertetett el, erőműveinek egész hatásával a' Lodovico hát-része jobb oldalába csapott. Sem a' kapitány 's hajóslegények sem az útasok kiáltásai nem tartóztathaták vissza a' francia hajó kormányzóját Lodovico megrongcsoltatásat elannyira, hogy csak Zenkovich okos mérséklete korlátozható a' felbőszült 's fegyvert ragadni kész útasokat. A' kár több ezer forintra becsültetett; de ennél sokkal nagyobb veszteség, mi e' szomoruesetből az ausztriai gőzhajózási társaságra hárul. Hogy e' roszan minélelőbb segíthessenek, rövid idő alatt el fog „Barone Eichhoff“ készített Lodovico kipótoltatására. Zenkovich, ünnepléses nyilatkozatát a' boszantó tett ellen benyújtván Smyrnában az ottani ausztriai consulnak, várja a' gőzhajózási társaság illető legfőbb tőléről az elégtételt.

#### P O R T U G Á L I A.

Rocha Pinto, kamarása a' brazilai császárnénak, nov. 17én néhány száz tallér adósság miatt elnestsé torkát; vidor szeszélye közkedvességűvé tevé őt, 's szerencsétlen végét általányosan sajátálak a' fővárosban. — A' nov. 13iki cortesülésben kérdésre vonák a' pénzügyministert azon körülmény miatt, miszerint némelly tisztviselők díja egészen ki van fizetve, mások meg majd év óta egy fillért sem láthatnak, mire pénziánnyal válaszolt a' minister, de ígéré, hogy januártól kezdve hónapokint 600 contonyi pénzt vélelőteremthetni, ha a' cortes hathatósan segítendi őt tervében. De mit ér ennyi, midőn a' havi kö-zónsleges költségek ezer contora rugnak! hát a' régi tartozásokat mi-ből 's mikor fizetendik? E' zavarnak pedig csupán a' rendtelenség oka; így például a' főnemesektől olly kimélve szedik a' tizedeket, hogy csupán d' Angega marq. több száz contonyi tizedtartozással adósamár a' nyilvános pénztárnak. Ez a' nyomasztó pénziánnyak oka Portugáliában, 's e' mellett az adó- 's tizedsedők meggazdagulnak, mert ha például valaki évenként tíz tallért tartoznék fizetni adóul, kettőt az adószedőnek ad 's örökre adósa marad a' többivel a' kormányban, az adószedőt pedig senki sem vonja feleletre. — Az alkotmányjavításról már bevégezék a' cortesvíták, sőt a' javított alkotmány nem sokára kiszabadulandó sajtó alul; de kihirdetésekor a' lissaboni önkényesek részről ellenállástól félnek, mivel azok már több. izben határozottan minden változtatás ellen nyilatkoztak. Howald de Walden angol követ nője 's gyermeki elhagyák Lissabont 's visszatértek Londonba. — Legközelebb a' főváros nem kis hámulóra politikai lakomát adott az udvar, mellyre 18 lázadási férfi vala hivatalos. Das Antas a' király balján ült, Sa da Bandeira pedig jobbján a' királynénak. Az olly meghívások eddig szokatlanok levén a' politikai világ előtt a' portugál udvarnál, a' vélemény-nyilatkozat e' tárgy iránt igen különbözőleg mutatkozik. Némellyek szerint a' lázadási férfiakat akará ezzel törbe keríteni a' kormány, 's ezeknek igazuk lehetne, ha egyszersmind egyéb pártbeliek nem lettek volna hivatalosak, melly körülményből végre is elégjózanul azt következtették, hogy a' kormány szelidíteni akarja 's egymással kibékíteni a' külön pártokat, mit bizonyosan elérend, ha többször adván olly politikai ebédeket, lassankint valamennyi előbbkelő férfit részesít olly meghívásban, 's így a' már itt ott lobbanásra készülő irigység lángjait jó eleve elfojtja. — A' nov. 16iki cortesülést das Antas bévezettetése tevé fontossá, ki ez uttal legelőször foglala helyét mint követ a' kamrában, 's beléptét hosszas beszéddel ünneplésesíté, mellyben igen mérsékes elveket nyilvánította; de egyszersmind ollyat is monda, mi némellyeknél nyílt roszalásra talált, 's ez az volt, hogy az alkotmány (az 1822iki) ugy javíttassék ki, miszerint az főbb pontira nézve közelítsen az európai képviseleti országok lényeges elveihez, mitől a' portugálok nagy része makacsul idegenkedik.

A' M. Herald lissaboni levelezője nov. 21kérül ezt írja: „Már minden kétségen tul van, hogy a' chartisták csakugyan ismét új mérenyen dolgoznak. Gyűléshelyökké a' spanyol határszéleket használják, hol Leiria b., Valença volt kormányzója, 40 piastert adogat minden parancsi alá pártolónak; eddig azonban csak 500 férfit gyűjthete össze, kik közt számos tiszt. Honnan kapott ennyi pénzt? mindedig mély titok. Párthívei állítják, miszerint Angliában a' brit kormány kezessége mellett nevezetes kölcsönhez jutottak titokban, azon körülményt pedig, hogy Terceira hg Palmerstonnal személyesen értekezék, az állítás csalhatlan bizonyítványul tekintendő. Némellyek még azon hírt is kezdik terjesztgetni, miszerint az angol hadiseregéből haterest legjobb harczost elbocsátni, 's belőlök segédsereget alakítani szándék, mellyet aztán chartista főnökség vezéreljen. Olly segély kétségkűl győzelemmel koronázná vallolatukat, de anélkül csakugyan semmire sem fognak mehetni. Das Antas már elhagyá a' fővárost 's 1800 gyalog 's 300 lovas harczossal megtámadni szándékozik a' chartisták gyűléshelyét; 's e' végre kész a' spanyol földre rontani, ha a' spanyol kormány vonakodnék lefegyverzeni 's a' hon belsejébe szállítani a' lázadókat, A' guerilla-csapatok igen rendellené teszik a' postajárást.

#### S P A N Y O L O R S Z Á G.

A' madridi Gaceta r. ndeletét közli a' kormányzó királynénak, melly d. Rafael Perez belministert, gyöngéledő egészsége miatt hivatalától saját kértére fölmenti, 's tárczáját ideiglen Ulloa tengerész-ministernek adja. — Valenciából érkezett 's nov. 21eig terjedő hír szerint, Oraa tábornok nov. 18án délután első osztályával elhagyván Murviedrot Nules felé nyomult, Borso pedig a' 2dik osztállyal Almenaraba. A' lázadók ez előnyomulást megtudván azonnal Ondaba hátráltak. Elindultakor Oraa néhány száguldó csapatot küldé ki a' nulesi országoton, mellyek egy 40 lovagnyi ellenséges táborszemmet rövid csata után fölkonczolának. További, még valósulást váró, tudósítás szerint Alcora mellett, hol Cabrera, Forcadell, 's Bujet egyesülve álltak, kardéltre kerülvén a' dolog, az alkotmányosak győztek 's 300 carlosit ejtének foglyul. — Angliának Spanyolország iránti politikájáról egy madridi levelező nov. 25rül ezt írja: „Villiers angol követ parancsot kapa kormányától, egyetértésbe bocsátkozásra a' francia követtel, hogy így e' szinlett egy célra törekvéssel legalább erkölcsileg segíthesse a' királyné ügyét, 's az enyhitett két követ ez új rendelést épen nem titkolja. A' királynét beteghez hasonlítani, 's már most azon kérdés forog fen: miképp gyógyítandja meg őt két orvosa, a' francia 's angol követ? Fegyveres avatkozással segíteni a' bajon nem merészkednek, 's így csak fűdalom-szünetető szerekül gondolkoznak, hogy mig hathatosabban munkálандhatnak, legalább javulási reményben tarthassák meg a' sorvadó

beteg. Pár nap előtt személyes n látogató meg az angol követ franciaorszag képviselőjét, eszközökül tanácskozás végett a baj legsükrekesb orvosolhatása iránt. A' mindent jó karba helyezendő hatóság eszközt, mint jól értesült körökben mondják, már csakugyan ki is puhatolá a két követ, 's az — miniserváltozásbul álland! de minő adagokbul készítették az el a' beteg számára? még nincs végkép elhatározva. Az angol követ ugyanis fiatal 's mérséki párt-hoz szító férfiakból, kik most lépnének először politikai pályára, szeretné az új miniservéget alkotni; Latour Maubourg (a' francia követ) ellenben, mint hideg 's mindenre számoló férfi, olly férfiakat ohajt polczra emelni, kik mérsékpárti elveikről 's kormányzati ügyes-ségükről már meggyőző példákat mutatának bizonyítványul a' politikai világnak. Ha mindazáltal e' férfiak csakugyan ismét hatalomra jutná-nak, igen félhető, hogy a' föllengősdieken kívül, még a' fényre tö-rekvő fiatalabb mérsék-pártiakat is ellenségökül kapandják, mivel ezek dicsvágya mélyen megsérültnek érzendi magát ez elmellő-zéssel, olly pillanatban, midőn legtökéletesb diadalra várakozék.

Parishól rendkívüli alkalommal érkezett madridi nov. 28-ikaig terjedő hír szerint, azon rebesgetés következtében, hogy a' fővá-roshban magasbra szándék emelni a' kenyérárt, lázadó csoportozások történtek; miket azonban katona-erő közbejötté csakhamar lecsönde-szte. A' Puerta del Sol melletti Lorenzini kávéház szolgált, mint látszik, gyülelshelyül a' nyugtalanság támasztóinak, kik ott heves be-szédeket szoktak tartani a' kormány hátrásdiás rendszabályi ellen. Egy illy gyülekezetet legközelebb fegyveres erővel riaszta széllyel Quiroga főkapitány. — Cadixban rendkívüli ingerültség uralkodik azon viszongás következtében, melly ott nem rég a' sorkatonaság 's nem-zetőrök közt támadott; némellyek már azt is rebesgeték, hogy a' helyparancsnok fegyvereitől szándékozik megfosztani a' polgári ka-tonaságot. Az ottani kormányzó, Aldama tábornok, mindent elkövet a' csönd erőszak nélküli visszaállíthatására. Ramonet tábornok 's hadminister lemondani szándékozáván hivataláról, utódjaul Narvaez tábornokot emlegetik. — Estremadura tartomány állapotja, mivel ott a' lázadók a' portugál miguelpartiktól nevezetes segítséget kap-tak, nagy mértékben aggasztja az országot minden áron megnyug-tatni ohajtó kormányt. Santiago Mendez-Vigo mint főkapitány leg-közelebb e' tartományba vala ugyan nyomulandó; de nem rendel-kezhethvén e' célra elég számos katonaságról a' kormány, küldé-tésinek bajosan leend ohajtott sükere, ha Portugália 4—5 ezer főny-i segédcsoportot nem kölcsönöz a' két határszélit sarcoló lázadók kiirtatásukra. — A' madridi választások megsemmíttetése igen elre-zenté a' föllengősdieket. Sokan, kik Quesada gyilkosival csak leg-távolabb érintkezésben voltak, most e' csapás pusztá hírére megszök-tek, vagy lappangva tartózkodnak a' fővárosban. Cardero, a' másod-ik könnyű-ezred vezére a' madridi lázadások, 's utóbb Mina hadi segéde és cortes-követ, ki eddig minden lázadásban a' kormány el-len tetteleg részesült, éjjel titkon utazott el Madridból, 's hír sze-rint Malagába menekvék. — A' nov. 27-iki cortesülében, midőn a' trón-beszéde készült választóíratot vitaták, Lujan követ első szólt meg, 's arról vádolá a' francia kormányt, hogy az nem elég szigoru rend-szabályokkal gáolja határin az élelem- 's fegyver-szállítást a' carlo-siak számára. Általános hiedelem, hogy a' választóíratit indítványt módosítás nélkül fogadandja el a' cortes, egészen úgy, mikép azt a' választmány bírálatalul elibe terjeszté. — A' carlosiak rég kürtöl-gették, miszerint nem sokára ismét Madrid felé nyomulandónak; kér-kedésüket azonban határozottan czáfolja már azon körülmény, hogy a' trónkövetelő folyvást Amurrioban vesztegelés Sebastian infans sem távozik tőle.

#### A N G L I A.

Midőn Brougham l. dec. 1-jén a' felsőházban nemzeti neve-lés-iránti tervét fejtegeté, egyszersmind nyilvánítá: miszerint ta-pasztalás utján okulva, most már határozottan pártolni szándéka a' választásjog kiterjesztését 's titkos szavazást. Nem kisebb nyomos-sággal nyilatkozá az említett két radical követelés iránt O'Connell a' Norvichban tiszteletére adott lakomán is. Russell minapi ismét nyilatkoztát a' javító törvény módosításáról, némileg szerencsétlen-nek mondván, egyszersmind jelenté, miszerint ő Melbourne minis-tersegének őszintén hódol 's nem engedheti meg, hogy Melbourne lordot gáncs érje, melly egyedül csak Russellt sujthatja. (Halljuk!) Az ismét nyilatkozvány mindazáltal fordulatot szüle, mellynek ő (O'-Connell) igen örvend, mivel a' britt nemzet már mostan tudja, hogy csupán magában bizhatik. (Nagy tetszés.) Ezután reformegyesüle-tek föllállítatását javasla, 's hogy a' parlamentet szüntelen ezernyi ezer aláíratu kérelmekkel szükség ostromlani. — A' tory Burdett nov. 19-én következő iratot intéze Spottiswoodehoz, mint az irlandi vá-lasztások megpörlésire szükséges költség gyűjtőjéhez: „Sir! ma tagjául akarom vallani magamat Ön czimboraságának az alsóház-ban; de az e' tárgy iránti indítvány dec. 6-ig el van halasztva, 's én még további elhalasztatását is igen igen valószínűnek tartom, 's véle-ményem szerint O'Connell, noha folytatására kötelezte magát ez ügynek, mégis alkalmasint fölhagyand vele, mert én nem adhatok olly hitelt szavainak, minőt a' dán hg (Hamlet) a' lélekének adott. Ön ügyé-hez szításomat lehetőségig nyilvánosítani akarólag, e' levelet va-lék bátor Önnek irni, 's a' Times kiadóját megkérni, hogy az ismét célra részemről 20 font sterlinget szolgáltatasson Önnek kezeibe. Maradok 's a' l." — Windsor kastélyt igen gazdagon 's egyszers-mind izletesen díszesítik a' királyné elfogadatasára. Ő fölsége legköze-lebb 24 tagból álló kir. hangászkar föllállítatását parancsolá. — A' pembrokei hajógyárban egy új három fűdözetű hajó készül 120

álgyuval, melly „Victoria“ nevet viselend. Hasonló nagyságu sor-hajó „Royal Frederik“ épül jelenleg Portsmouthban is. — Lon-donderry marq. 's Castlereagh l. társai lettek nem rég egy mér-sékleti egyesületnek, melly theenél egyebet soha sem iszik.

A' felsőházban dec. 4-én Brougham l. kérelmet nyujta be a' néger-tanítványi rendszer ellen Nyugotíndiában; a' békebírákat tár-gyazó törvényjavaslat pedig kir. helybenhagyást nyert, mikép az évenként rendszeren történni szokott. Az alsóházban néhány kérelem-elfogadás után, egy törvényjavaslat került szőnyegre, melly némi változásokat szándékozik tenni Anglia hatósági törvényrendszeré-ben a' községi tisztviselők álláspontja iránt. Grote fölszólalván, azt kívánta, hogy zsidó 's minden egyéb vallásu is viselhesen hatósági tisztséget, anélkül azonban, hogy az illyek az eddigi nyilatkozásra kény-szerítettnek. Ugyanilly értelemben London város községtanácsa is kérelmet határozott intézni a' parlamenthez. Russell e' tárgyban oda nyilatkozá, hogy bármelly igen helyesli is azon elvet, mellyből az indítvány indult, még sem támogathatja ezt, félvén, hogy még majd az egész rendszabály tönkre juthatna. Hosszasb vita után sza-vazatra került a' dolog, 's a' ház 172 szóval 156 ellen félre veté az indítványt. Hír szerint a' miniservég irlandi népnevelésre 200 ezer font sterlinget szándékozik a' mostani ülésben kérni a' parlia-menttől.

Alsó-Canadában csakugyan kitört a' lázadás; nov. 7-én u-gyanis a' „szabadság fiait“, előbbi jelentésük következtében, mint-egy háromszázan lobogó háromszínű zászlókkal megjelenvén Mont-treal utcáin, számos alkotmánypárti csapat, 's köztük mintegy 60 ir-landi, sz. György zászlajával utjokat állá, 's Ő-Anglia dicsőségére nem kardélre ugyan, de botra került a' dolog, melly alkalomkor számos zúzott főt, csonkított kart 's lábat lehete ugyan látni, de ha-lottat nem. A' Papineau-pártiak gyülelésre mentek ezután, az alkot-mány hívei pedig bevérvén Papineau ablakit, szinte eloszlanak.

#### F R A N C Z I A O R S Z A G.

Bernelle ezredes parancsnoki hivatalába léptekor, következő fölszólítást intéze Constantine lakosihoz: „A' francziák királyának parancsából erős, vitéz és számos sereggel maradék iten, mint szükség, barátinak védelmére 's ellenségek megsemmítésére. Tud-tokul adom a' város 's törzsökök minden vallásu lakosinak, misze-rint békét 's rendet szándékom föntartani; folytassák rettegés nél-kül kereskedésüket 's egyéb foglalatosságikat; egyesüljenek velem, szükség esetén kiírt háboru vitelére azon férfi ellen, kit t. i. egyet-len ellenségének tekint Franciaország, azaz Achmet, e' tartomány volt beye ellen, kit zsarlási 's kegyetlenkedési miatt méltán gyűlöl a' nép. A' könyörület ideje elmúlt, én vele alkudozásba nem bocsát-kozzom. Ezek parancsim, 's nyilatkozzék mindenki hangosan Ach-met ellen, félelem nélkül, 's egyesüljön velem megsemmítésére. Azon tömérdek kincseken, rablásai gyümölcsén, kívül, még Fran-cziaországtul különös nagy jutalmat nyerend az, ki őt élve vagy halva kezeimhez szolgáltatja. E' nyilatkozatom lehető legnagyobb nyilvánvára jusson Constantine, nov. 1-jén.“

Mauguin a' gyarmattanácsban lemondván az elnökségről, dec. 1-jén Dupin Károly franciaországi pair választaték helyébe elnökül. — A' vám-kormányi főigazgató körlevelet bocsáta minden igazgatóhoz, mellyben különösen arra inti őket, hogy sorshuzási jelentéseket semmi ürügy alatt ne bocsássanak az országba, mivel az 1836 maj. 21-iki törvény szorosan tilalmaz minden illy kárchoza-tos sorsjátékot, vagy annak kihirdetését. — Dec. 5-én ritka díszű ünnepellyel ment véghez a' parisi rokkantak sz. egyházában a' gyász-mise Franciaországnak Constantine alatt elesett fiaiórt. A' sz. egy-ház kertben áll 's ennek fekete díszletű kapuján e' szók valának ol-vashatók: „Damermont tábornoknak 's azon hősöknek, kik Constan-tine alatt estek. October 1837.“ A' sz. egyház külsejét is fekete posztó borítá, 's e' fekete szőnyegzetten magosra nyult ki a' karzat-ról Napoleon nagy szobra, mintha nézője kívánna lenni a' gyász-jelenetnek. A' sz. egyház szinte fekete díszletű belseje ezer gyer-tyától ragyogott, 's az oszlopokon arany bötükkal írott nevei va-lának olvashatók ez elhunyt vitézeknek, 's közöttük: Damermont, Perregaux, Combes 's egyéb tisztekéi. A' boltozat közepe alatt magas díszágyon nyugvék Damermont holtteste, körülte pedig 's előtte ülések valának készítve a' parisi érsek, egyéb papság, hgek, marsalok 's más fő tisztviselők számára. A' koporsó leplén vagy borítékán többi rangjelein kívül azon kalapja is ki vala tételve, melly-ben elesett, még sártól 's vértől piszkosan. A' koporsó körüli falak mellett magas ülések emelkedének a' hölgyek, követei, kamrai ta-gok 's egyéb országos hivatalnokság számára. 12 órakor álgyuro-baj közt megjelenvén Orleans, Aumale 's Montpensier kir. hgek, kü-lönösen ez esetre Beriototul irt gyász hangászat zendült meg, melly rend-kívül mély hatást gerjeszte minden jelenvoltnak keblében. A' gyász-mise után ujra álgyurobaj jelenté, hogy a' haza elesett harczosinak megadaték a' vég tisztelet.

A' követei már csoportonként kezdnek a' fővárosba szállongni, 's azon elvek, miket eddig nyilvánítani látszanak, sokkal élénkebb szí-nűek, mint a' miniservég várta. — Constantineből nem igen ér-keznek ujabb hírek, mi nyilván tanusítja, hogy az egész ország-ban nyugalom uralkodik, különben bizonyosan már röpültek volna hírnökök hivatalos sürgönyökkel. Ugy látszik, Constantine bevétele sokkal fontosb következményü leend e' tartomány jövendőjére néz-ve, mint e leinte gondolni lehete. A' francia fegyver e' fényes mun-kálata lel kesületre gyújtá a' francia nemzetet az afrikai tartományok iránt, 's most már végre csakugyan készek azon roppant áldozatok

ra, miket azok végső sükeres birtokba vétele mulhatlanul megkí-  
vánt. A' tartományi kormányzókat Bonából Constantinebe helyezék  
át. A' tartomány kormányzójaul Rulhières altábornok nevezeték,  
Trezel pedig főparancsnoka lett az afrikai hadseregnek, 's helyébe  
Bonába Bernelle ezredes jó Constantinebül. Rulhières minden tekin-  
tetben megfelel e' fontos hivatalának, csak hogy rendkívüli durvasá-  
ga miatt közönségesen gyűlölik.

#### N É M E T O R S Z Á G.

A' porosz statuslap dec. 6-án jelenti, hogy követségi tit-  
tan, rendkívüli követ 's meghatalmazott minister a' római udvarnál  
Bunsen ur Romába utazott. —

A' hannoverai lap dec. 6-án közli a' göttingai tanács és pol-  
gárság, valamint a' göttingai egyetem' küldöttei által a' királyhoz  
intézett beszédeket az adott feleletekkel együtt. Városi tanács-kor-  
mányzó Ebell ur így szólott a' királyhoz: „Közelitnek felségedhez  
Göttinga tanácsa küldöttei hódolását 's változhatlan hűségök érzel-  
meit, mellyeket semmi viszonyi az időnek nem fognak megtan-  
toríthatni, az egész polgárság nevében nyilvánítani, egyszersmind  
az iránti kedvetlenségüket őszintén napfényre hozni, hogy némelly  
göttingai rendes oktatók, nem ismervén el helyzetüket, a' polgár-  
ságtól helyben nem hagyott lépéseket tőnek. Méltóztatassék felséged  
kegyelmesen elfogadni azon biztosítást, hogy Göttinga polgári, kik  
szerencsésöknek tartják egy illy kegyelmes 's igazságos fejedelem  
kir. pálczája alatt lehetni, magukat kir. felséged czélaihoz minden  
törekvéseikben méltókká tenni ügyekeznek.“ A' király következőleg  
felelt: „Soha nem kékedém szeretett alattvalóim, különösen a' göt-  
tingai lakosok fűségükről. Ha azon egyetemi oktatók között némel-  
lyek, helyzetük 's kötelességükről feldekezve, fonáklólag nyilatko-  
zának nov. 1-jén kiadott rendeletéről, az ugyan nem okozhatott  
egyebet, mint kellemetlen benyomást a' szívemben; de bízom a'  
göttingaiak jó szellemében, mit 1831-ben csupán idegen befolyás in-  
gathatott meg, 's emélfogva örömmel értém Önöktől azon biz-  
tosítást, hogy lelkesülvök irántan lakosi e' városnak, mellyben vilám  
ifjui éveiket tölték.“ A' göttingai egyetem részéről tartott beszéd rö-  
vid kivonatát, arra adott válaszosztul, közlé előbbi lapunk.

A' porosz statuslap nevezetes fölvilágítást közöl a' porosz  
takarékos-pénztökekről. Minden község szabad tetszése 's belátása  
szerint intézkedhetik azokról, a' statusúsztvéselők csak arra tarto-  
znak felügyelni, hogy a' községek intézkedései a' törvényt ne hágyják  
átal. Annival örvedetesb, hogy a' 22 évi háborútan időszakban,  
átlátván a' községek az említett intézet nagy hasznát, nem kény-  
szerítve, hanem önmeggyőződésből, az egy poseni nagyhűségén ki-  
vül, minden tartományban nagy számu hasonló intézeteket létesí-  
tének, 's mindenütt tapasztalják áldott hatásit.

#### G Ö R Ö G O R S Z Á G.

Az athenei 's patrisi legujabb levelek némi világot terjesz-  
tenek különösen a' bajorok nagy készsége iránt, elhagyni a' görög  
szolgálatot. Ezt az említett tudósítások főképen az ellenzési lapok  
zabolatlansága következtetésinek állítják, mellyek minden hivatalt gör-  
ögökkel szeretnének ellátva szemlélni, 's az athenei beesületes né-  
meteket mecskolni meg nem szűnnek. Brandis prof. is vágyik visz-  
sza Németországba, természetesen azon ürügy alatt, hogy az ottani  
égéhat nem kedvező egészségének. — A' belső csendet még je-  
lenleg is megháborítják itt ott a' tolvajcsoportok. — Rudhart urnak  
Otto királyhoz viszonya úgy látszik visszanyeré előbbi irányzatát,  
's mind a' bajor mind a' görög király kitüntetik bizodalomuk 's elé-  
gülttségök jeleit a' minister iránt. A' görög lapokban általában páriszel-  
lem uralkodik.

#### T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Konstantinápoly nov. 14. Pertew basa halála tárgya most  
a' mindennapi beszédnek. A' kormány baráti megvallják, hogy hi-  
hetőleg nem természeti halállal hanem mérge által mult ki, mit kész-  
akarva vett, miután mentőiratának semmi következtése nem lön.  
Mások azt állítják, hogy épen mentőirata okozá inkább a' halálos lökést,  
mint mellyben a' jelenleg kormányon ülő férfiakat gonosz fondor-  
latokkal és hamis vádakkal illeti. Nehéz meghatározni, mellyik hi-  
hetőbb a' két hír közt, egyikben sem hiányozván a' valószínűség.  
Későbbi tudósítás szerint nagy érdeklél olvasá a' szultán Pertew  
basa mentőiratát, miből némi homályos tárgy iránt felvilágosulhatott:  
annál szemebetűnőbb tehát a' szultán azon rendelete, mi szerint Pertew-  
nek minden vagyona zár alá vettetik, valamint az üklözés is, mi-  
nek ki vannak tételve Pertew legközelebbi rokonai, Emin és Vasaf  
efendi, kik Varnába száműzettek. — Roussin admiral, miután Pon-  
sonby lorddal és Akif efendivel hosszas tanácskozást tartott, hírnö-  
köt küldé Toulonba. Azt hiszik, hogy az admiral határozott nyilat-  
kozásra szólítá föl a' török kormány az iránt, mi szándéku Francia-  
ország Algierre nézve Constantine bevétele után? 's ezt adja Roussin  
tudtaul a' francia kormányának, magátul nem felelhetvén tel-  
jes határozattal az említett fontos kérdésre, noha őszintén nyilatkoz-  
tatá, hogy Franciaország kénytetve volt az afrikai háborúra, mi  
szerencsésen ütven ki rá nézve, meghatalmazottnak tarthatja ma-  
gát használni a' győzelem következtetésit. E' nyilatkozatából az ad-  
mirálnak sokan azt következtetik, hogy a' francia kormány épen  
nem szándékozik Algierrel felhagyni. Ponsonby lord is e' véleményű,  
ki különben nagyon tartozkodó, a' jelen parlamenttől függvén, milly  
lépéseket tegyen az említett nagy fontosságú tárgyban. Hogy itt  
Anglia politikája nem vesztegel, 's nem is fog részről hiányzani a'  
lehetőség legezészerűbb irányzat, kétséget nem szenved; de hogy

azért a' franciaországgal, neki most annyira szükséges, egyetértést  
mód fölött eltárgulni vagy még elszakadni is engedné, nem látszik  
hihetőnek. — A' dardanellák porosz haditisztek felvigyázási alatt  
mindinkább erősítettnek. — Smyrnai nov. 17-iki tudósítás szerint,  
a' négy sorhajóbul 's egy briggbül álló francia hajóserég, Gallois  
admiral vezérlése alatt, két nap óta az ottani kikötőben horgonyoz.  
Mint hallatszik, egy része az említett hajóknak ott fog telelni, más  
része visszamenend Franciaországba.

#### A M E R I K A.

A' Buren-párt vesztesége a' gyűlési választásokban úgy lát-  
szik teljes leend, mert a' whigeknek (ellenző fél) a' tanácsban 5,  
a' követek házában pedig 75 szónyi többségök van. Reménylik jó  
hatását e' jelenetnek főleg a' foglalkozásokra, mert e' nagy többsége  
az ellenszegülteknek mérsékesb politikára kénytetendi Van-Burent.  
Egyébiránt kevés érdekes újat közölnek a' lapok; egy a' legérde-  
kesbök közül egy gözhajóval történt szerencsétlenség, melly ál-  
tal 300 indián veszté élet. Nem tudni: életben maradt e' csak egy  
is a' hajósok közül? A' szerencsétlenséget annak tulajdonítják, hogy  
a' kormányosak olly helyen v. oldalon akartak hajózni, hol nem szo-  
kás víz ellen utazni.

Ejszakamerikai lapok következtetésében a' presbyterianusok  
közül nagy hűszakadás (schisma) támadt ugyanaz egyesült statusok-  
ban. Az utolsó közgyűlésben 132 szavazattal 105 ellen a' nyuga-  
ti kerület minden zsínatai (synodus, egyházi gyűlés), mellyek közt  
az utikai és genevaiak 500 plébánossal és 60 ezer községi taggal  
kizárattak. — A' Courier des États Unis szerint a' kormány egy  
haditestet szándékozik alakítani német és francia önkéntesekből, kik  
nemzetükbeli tisztoktól kormányoztatnának, a' seminok ellen har-  
czolandóul. — Washingtonban a' főpostahivatal fel 's meggyuj-  
tani próbálák. A' tüzet azonban jókor észre vették. A' tüstüni nyo-  
mozásoknak még eddig mi siker sem felelt meg.

Valparaisoi 18-iki tudósítások szerint don Diego Portales  
chili hadministernek, kit egy zendült ezred megölt St. Jagoban,  
a' pantheonon émléket szándék emeltetni, melly zománézozott  
szoborbul álland alkalmas felirással díszesítve. Chili lapok még egy  
Limában jun. 17-kén költ kormányrendeletet is közölnek Santa-Cruz  
tábornoktul 's a' szövetség elnökétől, mi által nyilvánosították, hogy  
a' perui kormány kész a' chili 's buenos-ayresi hajók ellen mar-  
talóc leveleket (Caperbrief) osztogatni, kik tőle illyeneket kíván-  
nak. Ugy hiszik, Santa-Cruz azért nyult e' rendszabályhoz, mivel  
nincs a' chillivel megmérkőzhető tengeri ereje.

#### O R O S Z O R S Z Á G.

Odessa nov. 17-kén. A' dögvész foglalta el jelenleg az el-  
méket, 's az tárgya minden beszédnek. Azonban szerencsére nem  
olly pusztítva mutatkozik az említett városban, mint eleinte gondo-  
lák. Eddig általában csak 24 dögmirigyos személy halt meg 's nov.  
16-kán csak öt illyes beteg találkozott, úgy hogy ha az eddigi szí-  
goru rendeletek tovább is fentartatnak, annak rövid idő alatti tel-  
jes elnyomatását reménylhetni. Magában a' városban négy nap óta  
semmi új eset nem fordult elő; azon rész, hol először kiütött, most  
is el van különözve. Mivel a' város elzáratása szembetűnőleg meg-  
drágítá az élelem árát, jeltévő egyesület alapult a' szegényebbek  
fölségéllésire.

Szent Pétervári tudósítás szerint Jampolban a' Dnisternél Po-  
doliában bizonyos ház pinczejében nagy számu latin, francia, len-  
gyel, orosz, és török nyelvű kéziratot találtak, mellyek Lengyel-  
ország első felosztatását illetik. Allítás szerinl a' kéziratok közt 2dik  
Katalin czárnának, nagy Fridriknek, Choiseul hgn-k, ki 15 La-  
jos ministere volt, Musztafa szultánnak, a' tatárok khanjának, 's  
egyéb azon időben kintűt személyeknek levelei is találkoznak. Mi-  
után a' helybeli hatóság jelentést tón e' fontos találmányról, Uvarov  
gr. oktatási ministernek megparancsolá a' czár, hogy a' kéziratok a'  
czári kóváltárba Szent-Pétervárhoz küldessenek, 's az uton kövesse-  
nek el mindent a' lengyel történetekre nézve olly nagy fontosságú em-  
lékiratok épségben tartatásukra.

#### E L E G Y H I R.

Mart. 10-kén tartatott Cantonban évenkénti másod ülése a'  
hasznos isméretek terjesztésire Chinában alakult egyesületnek, mel-  
lyet Gutzlaff német térítő 's Morrison Robert, a' híres szótárírónak  
fia (mindketten tolmácsai az angol consulságnak) alapítottak. Czélja: ré-  
szint chinai nyelven írott kézikönyvek, részint azon nyelven szer-  
kesztett hírlapok által mindennemű európai isméretek terjesztési  
Chinában. Gutzlaff már előbb akarta egy chinai nyelvű havi folyóirat  
által megizelitetni a' chinaiakkal a' rőt-sertéjű barbárok (európaiak)  
történeteit, földleírását 's tudományosságát, közleményihez még rövid  
kivonatát is toldván Europa politikai ujságának. De mihelyt tuda-  
másukra jutott ez a' chinai hatóságoknak, rögtön megtilták a' folyó-  
irat nyomtatását, úgy hogy chinait találni sem leheté az ahoz ki-  
vántató fatáblák metszésire, mi miatt Gutzlaff kénytelen vala folyó-  
iratának utolsó számaít Singapurba küldeni kiyomtatás végett.

1840-től fogva minden orosz kalmárhajó-kapitányának orosz  
születésűnek kell lenni egy új rendelet szerint.

GABONNAR: dec. 19dik Tisztá buza 68 — 60 — 53 1/3. Kétszeres 45 1/6  
— 42. — 40. Rozs 33 1/3 — 30 2/3. — 26 2/3. Arpa 26 2/3. — 25  
1/2 — 20. Zab 19 1/3 — 18 2/3 — 16 2/3. 16. Köles kása 84 — 80. 66  
Kukoricza. 32. — 29 1/3. — 26 2/3.  
PÉNZELETT: Bécs dec. 19kán 5 pCtes stat. kőt. 105 15/16; 4 pCtes 100  
3/8; 3 pCtes 78 3/4; becsi 2 1/2 pCtes bankköt. 66 1/2 2 pCtes 55 1/2.  
DUNAVIZÁLLAS dec. 16án. 5' 2" 6" 17" 4' 9" 3" 18" 4' 6" 6"  
19" 4' 3" 0"